

13. 7. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vady právních jednání podle nového občanského zákoníku

Od 1.1.2014 nebude většina vad stíhána absolutní neplatností.

Jedním ze zásadních přínosů nového občanského zákoníku (zákon č. [89/2012](#) Sb., dále jen „NOZ“) má být výrazné omezení neplatnosti jako sankce za vadu právního úkonu. V prvním příspěvku našeho seriálu k rekodifikaci se proto věnujeme právě tomuto tématu. Přitom je třeba uvést, že nový občanský zákoník namísto termínu „právní úkon“ používá pojem „právní jednání“. Pro přehlednost proto užíváme v dalším textu termín právní jednání i v souvislosti se současným občanským zákoníkem (zákon č. [40/1964](#) Sb.).

Nový občanský zákoník rozlišuje právní jednání, která mají určitou vadu, na právní jednání zdánlivá a právní jednání neplatná. Kategorii zdánlivých jednání přitom současný občanský zákoník nezná. Právní jednání, která jsou stížena nedostatkem vůle nebo nedostatkem vážnosti, určitosti a srozumitelnosti vůle proto považuje současný občanský zákoník za absolutně neplatná. Podle nového občanského zákoníku se v takových případech o projev vůle vůbec nejedná, takové právní jednání nemá žádnou právní relevanci a jedná se o právní jednání zdánlivé. V praxi se tak například na smlouvu, jejíž součástí je takové zdánlivé dílčí ujednání, bude pohlížet, jako by byla od počátku bez takového ujednání. Nesrozumitelnost a neurčitost právního jednání lze ošem podle nového občanského zákoníku zhojit tím, že se nesrozumitelný nebo neurčitý projev vůle mezi stranami dodatečně vyjasní. V takovém případě se hledí, jako by tu bylo právní jednání od počátku (§§ 551 - 554 NOZ).

Ustanovení o neplatnosti právních jednání nového občanského zákoníku jsou uvozena zásadou, že na právní jednání je třeba hledět spíše jako na platné, než jako na neplatné (§ 574 NOZ). Nový občanský zákoník tak usiluje o odklon od dosavadní praxe (zejména judikatorní), která vnímá právo formalisticky a jakékoliv vady právního jednání sankcionuje neplatností.

Jako důvody neplatnosti právního jednání jsou v novém občanském zákoníku stanoveny rozpor s dobrými mravy, rozpor se zákonem (včetně obcházení účelu zákona, což není výslovně uvedeno v textu zákona, ale uvádí to důvodová zpráva), počáteční nemožnost plnění, nezpůsobilost nebo neschopnost právně jednat a nedostatek formy.

Co se týče rozporu se zákonem, vyžaduje se nejen, aby právní jednání odporovalo zákonu, ale aby zároveň smysl a účel zákona vyžadoval, aby bylo neplatné. Dochází tedy k odklonu od současného stavu, kdy jakýkoliv rozpor se zákonem zakládá absolutní neplatnost právního jednání (§ 580 NOZ).

Nový občanský zákoník zachovává koncept absolutní a relativní neplatnosti, opouští však taxativní

výčet důvodů, pro které je právní jednání relativně neplatné a nahrazuje ho obecnými kritérii, přičemž se preferuje neplanost relativní před absolutní. Právní jednání je neplatné relativně, pokud je neplatnost takového právního jednání stanovena na ochranu zájmu určité osoby a pouze tato určitá osoba může neplatnost tohoto právního jednání namítnout (§ 586 NOZ). Právní jednání je neplatné absolutně, pokud se zjevně přičí dobrým mravům, pokud odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek nebo pokud zavazuje k plnění od počátku nemožnému (§ 588 NOZ).

Stejně jako současný občanský zákoník stanoví nový občanský zákoník, že pokud se důvod neplatnosti právního jednání týká pouze části právního jednání, kterou lze od jeho ostatního obsahu oddělit, je neplatná pouze tato část. Nově je však zdůrazněno, že je třeba vždy zohlednit zájem stran. Pokud tak lze předpokládat, že by k právnímu jednání bez neplatné části nedošlo, bude právní jednání neplatné v celém rozsahu (§ 576 NOZ).

Mgr. Kryštof Kobeda,
advokátní koncipient

[bnt - pravda & partner, s.r.o.](#)

Advokátní kancelář pro právní a daňové poradenství ve střední a východní Evropě

Palác Langhans
Vodičkova 707/37
110 00 Praha 1

Tel.: + 420 222 929 301

Fax: + 420 222 929 341

e-mail: krystof.kobeda@bnt.eu

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)